

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ПРОЯВІВ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ ОФІЦЕРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ К. РОДЖЕРСА - Р. ДАЙМОНДА

Бабишена Мар'яна Ігорівна

*Херсонська державна морська академія
Україна*

Визначення особистісних проявів майбутніх суднових офіцерів за допомогою методики К. Роджерса та Р. Даймонда дозволяє вивчити рівень їх адаптації до навчального процесу (адаптивність, дезадаптивність, рівень соціального сприйняття, ставлення до самого себе, тобто прийняття та не прийняття себе, прийняття та не прийняття інших, емоційний комфорт та емоційний дискомфорт, внутрішній та зовнішній контроль, домінування до новоутвореного кола взаємодії) та використати набуті знання, уміння і навички у формуванні професійно значущих якостей для майбутньої професійної самореалізації.

Загальнонаукове визначення соціально-психологічної адаптації акцентує увагу на її оптимізації взаємодії особистості і групи, формування мети, ціннісних орієнтацій, що впливають на навчальний процес і сприяють входженню у професійну діяльність [4, с. 43-56].

Психологічна адаптація – це продукування особою окремих видів психологічного захисту або їх системи, що дозволяють зберігати високий рівень самооцінки навіть за відсутності об'єктивних підстав для цього. Показники адаптивності/неадаптивності мають норму в межах 68–136; показники соціальної сприйнятливості (рівень нещирості) від « – » до « + » мають норму в межах 18–36; показники сприйняття себе мають норму від 22 до 42, норма несприйняття себе – від 14 до 28; норма сприйняття інших – від 12 до 24, норма несприйняття інших – від 14 до 28; норма емоційного комфорту та дискомфорту – від 14 до 28; норма внутрішнього контролю від 26 до 52, зовнішнього контролю – від 18 до 36; домінування від 6 до 12, керованості від 12 до 24; ескапізм, тобто уникання проблем, від 10 до 20. Ці норми визначені для дорослої категорії осіб.

У ході нашого дослідження ми отримали результати соціально-психологічної адаптації особистості курсантів 1 курсу до навчального процесу з метою формування професійно значущих якостей за методикою К. Роджерса-Р. Даймонда. Показники наведені у Таблиці 1.

**Показники проведеного дослідження за методикою К. Роджерса-
Р. Даймонда курсантів 1 курсу до експерименту**

	Низький		Середній		Високий	
	Норма за методикою	1 курс	Норма за методикою	1 курс	Норма за методикою	1 курс
Адаптивність	67	64,6	68-136	-	137	-
Деадаптивність	67	-	68-136	126,3	137	-
Соціальна сприйнятливість	17	-	18-36	27,9	37	-
Сприйняття себе	21	-	22-42	-	43	48,5
Несприйняття себе	13	-	14-28	21	29	-
Сприйняття інших	11	-	12-24	23,8	25	-
Несприйняття інших	13	-	14-20	-	21	24,6
Емоційний комфорт	13	-	14-28	-	29	29,2
Емоційний дискомфорт	13	-	14-28	-	29	34,6
Внутрішній контроль	25	-	26-52	-	53	62,1
Зовнішній контроль	17	-	18-36	35	37	-
Домінування	5	-	6-12	-	13	12,1
Відомість	11	-	12-24	-	25	29,4
Ескапізм	9	-	10-20	-	21	22,2

Слід зауважити, що ця методика дала змогу з'ясувати співвідношення тверджень з їх власними особливостями, тобто нейтралізувати можливість установки на соціально-бажані відповіді.

Так, першокурсникам характерні наступні показники за бальною системою: ескапізм (уникання проблем) – 22,2 свідчить про включеність у навчальний процес; відомість – 29,4 свідчить про те, що вони підкоряються загальним вимогам навчального процесу; показник домінування – 12,1 знаходиться в межах норми; зовнішній контроль входить до середнього рівня – 35,0 і знаходиться в межах норми; внутрішній контроль входить до високого рівня – 62,1 бали – і свідчить про перебудову та включеність до навчального процесу вищої школи; емоційний дискомфорт – 34,6 балів та емоційний комфорт – 29,2 балів знаходяться серед показників високого рівня і свідчать про налаштованість емоційної сфери на новий вид навчальної діяльності і може супроводжуватися емоційно-лабільними реакціями. Чільне місце серед показників за даною методикою посідають «несприйняття інших»

– 24,6 балів та «прийняття інших» – 23,8 балів, котрі знаходяться на високому рівні, і свідчать про рівень адекватного реагування на оточення та комунікацію; неприйняття себе – 21,0 балів та прийняття себе 48,5 балів вказують на наявність завищеної самооцінки досліджуваних. А середній рівень показників «неправдивість» – 27,9 балів підтверджують об'єктивність отриманих даних; високий рівень мають показники «дезадаптації» – 126,3 балів та «адаптивності» – 64,6 балів, котрі свідчать, що ці процеси врівноважені та співпадають із ситуацією, в якій вони набувають професійних якостей.

За методикою К. Роджерса-Р. Даймонда було отримано показники соціально-психологічної адаптації курсантів 4 курсу до умов майбутньої професійної діяльності, яка посідає чільне місце у навчальному процесі вищого навчального закладу [4]. Слід зауважити, що ця методика дала змогу з'ясувати співвідношення тверджень з їх власними особливостями. Для наочності кількісні показники наведені у Таблиці 2.

Таблиця 2

Показники проведеного дослідження за методикою К. Роджерса-Р. Даймонда курсантів 4 курсу після формувального експерименту

	Низький		Середній	Високий		4 курс
	Норма за методикою	4 курс	Норма за методикою	4 курс	Норма за методикою	
Адаптивність	67	-	68-136	113,6	137	-
Деадаптивність	67	-	68-136	98,2	137	-
Соціальна сприйнятливість	17	-	18-36	21,8	37	-
Сприйняття себе	21	-	22-42	31,1	43	-
Несприйняття себе	13	-	14-28	22,9	29	-
Сприйняття інших	11	-	12-24	19,4	25	-
Несприйняття інших	13	-	14-20	-	21	20,4
Емоційний комфорт	13	-	14-28	25,1	29	-
Емоційний дискомфорт	13	-	14-28	21,4	29	-
Внутрішній контроль	25	-	26-52	50,4	53	-
Зовнішній контроль	17	-	18-36	27,2	37	-
Домінування	5	-	6-12	8,3	13	-
Відомість	11	-	12-24	20,4	25	-
Ескапізм	9	-	10-20	18,8	21	-

Так, за бальною системою показник ескапізму (уникання проблем) – 18,8 свідчить про норму у сприйнятті проблем; керований – 20,4 свідчить про те,

що вони підкоряються загальним вимогам; домінування – 8,3 знаходиться в межах норми; зовнішній контроль – 27,2 теж знаходиться в межах норми; внутрішній контроль – 50,4 свідчить про достатній рівень контролю; емоційний дискомфорт – 21,4 та емоційний комфорт – 25,1 знаходяться в межах норми і свідчать про збалансованість емоційної сфери в навчальному процесу і проявляється в адекватних судженнях та поведінкових реакціях; неприйняття інших – 20,4 та прийняття інших – 19,4 свідчать про те, що вони готові до спілкування, до роботи в команді, тому адекватно реагують на оточення; неприйняття себе – 22,9 та прийняття себе 31,1 свідчать про реальну самооцінку; неправдивість – 21,8 свідчить про те, що отримані результати були об'єктивними; дезадаптація – 98,2 та адаптивність – 113,6 свідчать про те, що ці процеси врівноважені та співпадають із ситуацією, в якій вони перебувають.

Показники методики К. Роджерса-Р. Даймонда позитивно впливають на формування професійно значущих якостей майбутніх суднових офіцерів. На момент закінчення навчального закладу вони, фактично, мають арсенал тих якостей, які необхідні у професії майбутніх суднових офіцерів.

Список використаних джерел:

1. Балл Г.А. Понятие адаптации и его значение для психологии личности // Вопросы психологии. - 1989. - №1. - с.92-99.
2. Волгина Т. Ю. Адаптация студентов к обучению в педагогическом вузе: трудности, проблемы, пути их решения [Текст] / Т. Ю. Волгина // Электронный научный журнал «Вестник Омского государственного педагогического университета». - Вып. 2007. - Режим доступа : www.omsk.edu.
3. Семиченко В. А. Психология деятельности. - К. : Издатель Ешке А. Н., 2002. - 248 с.
4. Осницкий А. К. Определение характеристик социальной адаптации // А. К. Осницкий // Психология и школа. - 2004. - № 1. - С. 43-56.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАННІ

Бичкова Софія Юріївна

*Південноукраїнського національного педагогічного
університету ім. К. Д. Ушинського
Україна*

На сьогоднішній день в системі освіти відбуваються досить значні зміни, це наукова, методична, а також матеріальна база установ. У роботу педагогів вводиться система комп'ютерних технологій. Це різні тренажери, інтерактивні посібники, а також комп'ютерні презентації, зроблені в програмі PowerPoint. Діти з великим інтересом займаються на заняттях і